

Betydningen af barndommens gudsbilleder

- Hvordan er de, og hvor kommer de fra?
- Hvordan hjælpe mennesker til nærende, frem for tærende gudsbilleder?

Fredag 7. september 2018 kl. 19:30
KPI's festaften, Michaelisgården, Fredericia

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

"¹¹Da jeg var barn, talte jeg som et barn, forstod jeg som et barn, tænkte jeg som et barn. Men da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige. ¹²Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, men da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud" (1 Korinterbrev 13).

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Magrittes 1929

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Hvordan ser en gud ud?

Gudsbilleder og Guds billede er ikke det samme, men gudsbilleder dannes i skabningen – skabt i Guds billede

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

- Selv om jeg har gået i kirke og siddet i missionshuset, fra jeg var lille, var jeg et godt stykke over 20 år, før det gik op for mig, at Gud grundlæggende ville mig det godt. Jeg voksede op i et luthersk-missionsk miljø i Nordsjælland, hvor min oplevelse af troen på Gud var noget med frygt, skyld og skam. Kom jeg for sent til en bus, så sagde jeg til mig selv, at det var fordi, jeg havde smækket med døren, da jeg gik hjemmefra.

Nenia Zenana

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-bolcher> 2. januar 2003

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

- I min barnetro var tro ensbetydende med at leve rigtig og ikke spørge for meget. Man stillede ikke spørgsmål til Gud, og dermed blev det til en lille, firkantet Gud, der skulle beskyttes for frække børns nysgerrighed. Hvis Gud er den, jeg tror, kan han tåle mere, end jeg tror.

Nenia Zenana

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-bolcher> 2. januar 2003

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

- I dag ved jeg, at Gud elsker verden og grundlæggende vil mennesket det godt. Det er stykkevis gået på for mig, men vendepunktet kom, efter jeg havde set en mimiker optræde. Hans forestilling havde gjort stort indtryk på mig, og jeg blev siddende, mens de andre gik ud af salen. Mimikeren kom hen til mig og sagde »Man skal ikke gøre så meget«. Der oplevede jeg, at der blev højt til himlen.

Nenia Zenaro

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-bolcher> 2. januar 2003

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Helt kort, så tror jeg på Gud. Hvilket for mig vil sige en, som jeg siger du til. En, som er større end mig selv, heldigvis. En, som er alt det store og det nære samtidig: tryghed, trøst, tilgivelse, fred, kærlighed, plads, glæde, humor, liv, lys, kreativitet, rummelighed, grøde. Men også en, der lærer mig ansvaret for mit liv, min verden og de mennesker, der er sat omkring mig.

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode> 11. juni 2012

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Jeg ved ikke helt, om det kunne kaldes religion, når jeg prøver at høre ordet i mine forældres mund. Men gudstro var en hverdagsting. Den hørte med. Der blev læst i Bibelen og sunget, sunget, sunget rigtig meget, og det var en god ting at have til fælles. Vi gik i kirke og deltog i alt muligt kirkeligt. Der blev holdt andagt ved bordet, og jeg tror alt i alt, at det bare var der hele tiden og hver dag. Det var ingen hemmelighed, og på vejen var der nogle, der kaldte os de hellige, men det var o.k. Det var bare sådan, det var. Jeg tror, at den positive selvfølghed er noget, som jeg har taget med mig.

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode> 11. juni 2012

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Hvad har formet den tro, du har i dag?
Min opvækst, min mormor, min kirke (Bethlehemskirken i København, red.), min mand, min uddannelse som musiker, som dirigent og som kropsterapeut. I dag er alt, hvad jeg møder, med til at forme mig, og det er en stor ting for mig, at jeg ikke behøver møde alt nyt med frygt, men kan møde det med nysgerrighed. Jeg ved, at der bliver passet på mig, og at jeg er i hænderne på en, der er større end mig selv.

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode> 11. juni 2012

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Hvem er et forbillede for dig i eksistentielle spørgsmål?
Af forbilleder i eksistentielle spørgsmål har jeg et par stykker. Min mormor på 98. Hun sorterer direkte under Vorherre, og hun har lært mig, at de stygge skal have flere bolsjer end de søde, for de stygge trænger mere til dem. Det har hun altid selv levet efter. Og så min niece Siri-Anna på 12 år...

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode> 11. juni 2012

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Og så min niece Siri-Anna på 12 år. Hun er en gave i mit liv, og hun har lært mig så meget om det, at noget er større. Som 8-årig oplevede hun, at en af de store drenge sagde noget ondt til hende. Da hendes mor spurgte, om ikke hun blev ked af det, sagde hun: Nej, jeg tænkte bare, at det vigtigste var, at jeg ikke sagde noget dumt tilbage til ham. De to inspirerer mig til generøsitet og frygtløshed. Kærlighed og plads.

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode> 11. juni 2012

[sjaelesorg.dk](https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/de-stygge-skal-have-flere-bolcher-end-de-sode) - i al fortrolighed

Jeg sansede naturen stærkt. Min mor var sygeplejerske, og min far var gymnasielærer, men de oplevede en stærk tilskyndelse til at rejse ud i verden og bidrage med det, som de kunne, og de blev ansat på et præsteseminarium i det sydlige Botswana tæt på grænsen til Sydafrika. Det er et valg, jeg har stor respekt for, og med fem børn i alderen 2 til 14 år var det egentlig ret vildt.

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

I mit barndomshjem har man italesat tro, sunget salmer, og borbøn var noget helt naturligt. Da vi boede i Botswana, var det ikke noget, jeg tænkte over, at vi gjorde, men i Danmark lagde jeg mærke til, at der ikke var den samme sproglighed omkring tro i andre familier, og at vi var anderledes i min familie. Det har fulgt mig op gennem min ungdom, og det er et emne, som jeg har skullet kommet overens med.

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

Jeg var en lidt buttet dreng og blev kaldt flodhest. Jeg har altid sanset meget og følt store ting, og jeg havde ikke så mange forsvarsmekanismer, så når jeg blev kaldt flodhest, var min reaktion at græde. Jeg var nok både lidt kikset og underlig. Jeg var vant til at gå med bare tæer, og det blev jeg ved med, og så gik jeg rundt og sang helt vildt, når jeg gik til og fra skole og i skolegården. Jeg sang uden at tænke over, at det ikke var noget, man gjorde her.

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

Jeg fulgte en rebelsk trang og måtte ud at smadre nogle billeder af, hvordan jeg havde fået fortalt, at verden og Gud var. I det missionske miljø, jeg er rundet af, er der på overfladen nogle ret faste ord for, hvad man kan kalde Gud, og rammer for, hvad man kan sige og ikke sige. Der blev talt om Gud i et kodesprog, som jeg ikke kunne bruge. En af koderne var "lammets blod". Det sagde mig ikke noget, og jeg var så træt af

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

de strukturer, hvor man enten skulle tænke på en bestemt måde eller være på bestemt måde, og jeg havde en længsel efter en ny sproglighed. Det var omkring samme tid, at jeg begyndte at døje med angst. For mig var angsten en ret intens oplevelse af fysisk uro og samtidig en eksistentiel oplevelse. I angsten havde jeg brug for et koncentrat af min bekendelse. Det sproglige system, jeg kendte, blev for kompliceret, og jeg søgte efter, hvad man kan kalde et slags nulpunkt.

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

"Efter at jeg havde smadret billederne af, hvordan jeg havde fået fortalt, at Gud og verden var, så fik jeg en eksistentiel grunderfaring af, at Gud giver ro, og en erfaring af, at selvom jeg føler mig alene, så er jeg ikke alene," siger Jonas H. Petersen.

<http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer> 13. november 2015

[sjaelesorg.dk](http://www.kristelig-dagblad.dk/iv/apel/jeg-moatte-ud-smadre-nogle-billeder-af-hvordan-jeg-havde-faaet-fortalt-veiden-og-gud-vaer) - i al fortrolighed

Betydningen af barndommens gudsbilleder

- Hvordan er de,
- og hvor kommer de fra?

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Hvad er et menneske?

Mennesket er et relations-individ
 ~ vi bliver til i samværet med andre mennesker

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Måden vi relaterer til os selv og andre mennesker afhænger af de erfaringer, vi tidligere har haft med mennesker

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Mary Ainsworth mfl.:

- 1) Barnets søgen efter nærhed hos mor
- 2) Barnets spontane tilflugt til mor som en tryk havn, når noget føles farligt
- 3) Barnets mulighed for at bruge mor som tryk base, når det udforsker verden omkring sig
- 4) Barnets udtryk for separationsangst, når mor bliver væk

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Intro til tilknytningsteori – Tilknyningsmønstre

Tryk tilknytning   Utryk undvigende tilknytning

Utryk ambivalent tilknytning   Desorganiseret tilknytning

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Vi danner billeder af Gud gennem vore relationelle erfaringer

- David G Benner: «Menneskets psykiske og åndelig funktion er uløseligt sammenknyttet, fordi folk forholder sig til Gud gennem de samme psykologiske mekanismer som formidler relationer til andre mennesker.»
- Winnicotts studier af overgangsobjekt
- Korrespondancehypotesen
- Kompensationshypotesen

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Forældrebillede   Selvbillede

Guds billede

Rizzuto's teori om guds billedets interaktive funktion

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

SKABT I MIT BILLEDE! - om sunde og usunde guds billeder

Gud som objektsrepræsentation

Ifølge Rizzuto er byggestene til den indre gudsrepræsentation formet af tre kategorier af forestillinger om forældrene:

- de virkelige forældre
- de ønskede forældre
- de frygtede forældre

sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Gudsbilleder

- er mangfoldige
- kan være sunde og frugtbare for (kristen)livet
- kan være usunde og destruktive for (kristen)livet

Også en ateist, som aldrig har haft eller som bevidst har fravalgt sin tro, kan aldrig udradere sit indre gudsbillede.

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

Gudsbilleder er ikke Gud

Livserfaringer og forkyndelse kan have givet et barn usunde og destruktive billeder af Gud

Den slags billeder kan og skal destrueres!

Eksempel

- Hvad havde lov-evangelium-teologien været uden Hans Luther og Johann Staupitz?

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

Mennesker har gode grunde til at tænke om Gud, som de gør

- vore billeder af Gud præger os langt ud over det, vi bevidst tænker om Gud
- vore gudsbilleder præger, ja, afgør sommetider vores selvbillede, livssyn, relationer og livsvalg
- vore billeder af Gud er præget af alt muligt andet end Gud: det er præget først og fremmest af far og mor (barndommens guder), og dernæst af de (onde og gode) erfaringer, vi har haft med betydningsfulde mennesker

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

De hyppigste, destruktive gudsbilleder

- Den ligeglade og fraværende gud
- Kraftsløshedsguden
- Byrdeguden
- Straffeguden, samvittighedsguden, kontrolguden
- Mistænksomhedsguden, tvetydighedsguden
- Den lunefulde gud, magtguden, overgrebsguden
- Skæbneguden

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

De hyppigste, destruktive gudsbilleder

- Lykkeguden
- Den retfærdige gud, belønningsguden
- Tros- og bønssjuren
- Dommedagsjuren
- Præstastionsguden
- Den milde, altid velvillige gud

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

De falske gudsbilleder og selvbilledet:

- Guds kontrollerende blik
"Pas nu på lille øje, hvad du ser"
- Guds fordømmende blik
Jeg er uværdig til kærlighed!

sjaelesorg.dk - 1. al. fortrolighed

Hvorfor vender mennesker kristendommen ryggen?

To hovedtendenser:

1. den lov- og regelprægede kristendom
2. den kristne praksis, hvor forældrene viser al deres omsorg til andre men ikke til deres egne børn – svigtede børn

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Betydningen af barndommens gudsbilleder

- *Hvordan hjælpe mennesker til nærende, frem for tærende gudsbilleder?*

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Gudsbillede – gudsvirkelighed

venstre

højre

"Gud eksisterer ikke objektivt, som et selvstændigt væsen; kun mit/vort billede af Gud eksisterer!"

"Mit billede af Gud er identisk med Gud, som han er i sig selv - mit gudsbillede er ufejlbarligt!"

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Gudsbillede – gudsvirkelighed

Gudsvirkeligheden

Gudsordet

Gudsbilledet

Hader Gud mig?

Gud elsker dig!

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Eksempel

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Bibelske gudsbilleder

- Hyrden
- Klippen
- Gartneren
- Den almægtige
- Kærlighed
- Hellig
- Faderen
- Moderen
- Pottemageren
- Kongen
- Jesus
- Den fortærende ild
- Den retfærdige
- Skaberen
- Borgen
- ...

 sjaelesorg.dk – i al fortrolighed

Det lægende gudsbillede

(gennemgås i Leif Andersen: *Kroppen og ånden 1*):

- Gud som far og mor
- Gud som læge for skam og forsoner for skyld
- Gud med hud

"Alt, hvad Faderen giver mig, skal komme til mig, og den, der kommer til mig, vil jeg aldrig vise bort..." (Joh 6,37).

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Fortæl – forkynd – frimodigt om Gud /Jesus!

- Forkynd om den Gud, du selv tror på
- Lad barnets alder og personlighed være medbestemmende for, hvad du forkynder
- Lad dine egne erfaringer af Gud farve dit ordvalg
  - Giv plads for spørgsmål og undren
  - Tillad barnet at være undervejs
  - Vigtigere end troslære er trospraksis!

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

fra Bent Falk:
I virkeligheden

"Når min Gud er borte, kan jeg ikke bruge det til noget, at din Gud ikke er det. Og hvis du siger: 'Nej han er skam ikke borte, det er bare noget, du føler, du kan selv se, at der står sådan og sådan', ja, så får den ramte bare dét ud af det, at du ikke vil være sammen med ham omkring hans rædsel. Derved kommer du stik mod hensigten til at forstærke den ramtes rædsel for at opleve dét, han vitterlig sidder der og oplever."

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

"Når jeg tænker: "Min seng skal give mig trøst, mit lege skal lette min klage," så forfærder du mig med drømme og overfalder mig med syner. Da ønsker jeg, at jeg var kvalt; hellere døden end disse lidelser! Jeg kan ikke mere, jeg vil ikke blive ved at leve!" (Job 7,13f).

- Ja, sådan kan du se Gud ... - Ja, sådan må du se Gud...
- Men sådan er Gud ikke! - Men er Gud sådan?

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

"Vi har valgt at bruge udtrykket kristen læring fremfor de ellers benyttede udtryk kristen oplæring og kristen opdragelse. Vi vil gerne markere, at læring er mere end erhvervelse af kundskab og mere end tillært adfærd. Kristen læring er at blive fortrolig med både den kristne tros indhold og praksis" (side 3).

Download - <http://www.kpi.dk/projekter/projekt-boern-og-gud.aspx>

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Børn spejler sig i voksne
~
Selvbilledet bliver til i spejlingen
~
Barnets spiritualitet formes

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Perspektiv på børn / mennesker, der vokser op med kristen forkyndelse

Learned theology

- Forklaringsteologi
- Belærende
- Intimiderende
- Forsvarer Gud
- Herlighedsteologi

Owned theology

- Erfaringsteologien
- Det uopgivelige
- Det holdbare
- Solidariserer med barnet
- Korsteologi

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Barnets spiritualitet

- Børn har en medfødt evne til at søge eksistentiel og moralsk mening. Denne evne kalder jeg spiritualitet!
- Spiritualitet kan ikke læres, men kan næres og slukkes
- Børns spiritualitet er deres livskraft – mod til at leve – evnen til livsmestring og håb
- Livsspørgsmål og livstolkning: Robert Coles har påvist, hvor ubesværet børn går fra et hvilket som helst emne til helt eksistentielle spørgsmål og religiøse spørgsmål.

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Barnets spiritualitet

Barnets spiritualitet skal mødes med

- Lytten
- Undren
- Ledsagelse på deres trosrejse

Barnets livsmestring udvikles i relationer

Voksne har ord og livserfaring, som kan hjælpe barnet til at tolke sine egne følelser og erfaringer

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Eksempel

- Far, jeg ville ønske, at jeg havde været den første, som kom ind i den der have. For så ville jeg ha' taget en økse og ødelagt det træ.

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Eksempel

Mamma og jeg ba til Gud i kveld. Vi gråt og var redde. Vi spurte hvordan dette kunne skje. Men Gud bare gråt. Vi kunne ikke høre hva han sa.

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed

Udfordringen til samtaler med børn

- Mit medbragte gudsbillede
- Gudsrepræsentationen i samtalen
- Respekter den andens gudsbilleder
- Gå med den anden i udforskningen af sunde og frugtbare gudsbilleder

 sjaelesorg.dk - i al fortrolighed